

PAPER DETAILS

TITLE: İLKOKUL 3 ve 4. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİSKİN İNCELENMESİ

AUTHORS: Zekiye Çağimlar, İbrahim Aslan

PAGES: 1755-1774

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3101096>

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/4 2023 s. 1755-1774, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**İLKOKUL 3 ve 4. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN
VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN İNCELENMESİ***

Zekiye ÇAĞIMLAR**

İbrahim ASLAN***

Geliş Tarihi: 24 Nisan 2023

Kabul Tarihi: 4 Temmuz 2023

Öz

Bu çalışmanın amacı, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okutulan ilkököl 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin vatanseverlik değeri bakımından incelenmesidir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve metinler doküman analizi tekniği ile incelenmiştir. Veri analizinde, Talim ve Terbiye Kurulunun vatanseverlik değeriyle ilişkilendirdiği tutum ve davranışlar tematik çerçeveyi oluşturmuştur. Araştırmada 3. sınıf düzeyinde MEB Yayınları ve Gizem Yayıncılığa ait ders kitapları; 4. sınıf düzeyinde ise MEB Yayınları ve Özgün Yayıncılığa ait ders kitapları incelenmiştir. İncelenen dört kitapta toplam 160 metin ele alınmış ve bu metinlerin 37'sinde vatanseverlik değeri atıfta bulunduğu görülmüştür. Metinlerdeki vatanseverlik değeri yapılan atıflar hem 3 hem de 4. sınıf düzeyinde yayınevleri dağılımı bakımında benzerdir. 4. sınıf düzeyinde daha fazla vatanseverlik değeri atıf yapıldığı görülmüştür. Ayrıca metin türleri bakımında 4. sınıf düzeyinde metinlerin 3. sınıfa kıyasla daha çok bilgilendirici metinlerden oluştuğu görülmüştür. Son olarak sınıf ve yayınevi fark etmeksizin vatanseverlik değeri atıfta bulunan metinlerin temalar bağlamında eşit dağıtılmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe, ilkököl, değerler eğitimi, ders kitabı, vatanseverlik.

**ANALYSIS AND COMPARISON OF TEXTS IN PRIMARY SCHOOL
3RD AND 4TH GRADE TEXTBOOKS IN TERMS OF PATRIOTISM**

Abstract

The aim of this study is to analyze the texts in the primary school 3rd and 4th grade Turkish textbooks taught by the Ministry of National Education in the 2022-2023 academic year in terms of patriotism value. In the study, qualitative research method was used and the texts were analyzed by document analysis technique. In the data analysis, the attitudes and behaviors associated with the patriotism value by the Board of Education and Discipline constituted the thematic framework. In the study, textbooks of MEB Publications and Gizem Publishing at the 3rd grade level, and textbooks of MEB Publications and Özgün Publishing at the 4th grade level

* Bu makale, 24 Aralık 2022 tarihinde IV. Uluslararası Akdeniz Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde özet bildirisi olarak sunulmuştur.

** Dr.; Çukurova Üniversitesi, zekiye@hotmail.com, zekiye@cu.edu.tr.

*** Uzman Öğretmen; Milli Eğitim Bakanlığı, ibrahimaslan3180@gmail.com.

Araştırmanın Etik Kurulu İzni: Çukurova Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, 21.02.2023 tarih ve 45346595 sayılı karar.

were analyzed. A total of 160 texts were analyzed in the four textbooks and it was observed that 37 of these texts referred to the value of patriotism. The references to the value of patriotism in the texts are similar in terms of the distribution of publishers at both 3rd and 4th grade levels. At the 4th grade level, it was observed that more references were made to the value of patriotism. In addition, in terms of text types, it was observed that 4th grade texts consisted of informative texts more than 3rd grade texts. Finally, regardless of the grade and publishing, it was determined that the texts referring to the value of patriotism were not equally distributed in terms of themes.

Keywords: Turkish, education, values education, textbook, patriotism.

Giriş

İnsanoğlunun ihtiyaçlarını karşılamak için büyük çaba sarf ettiği bilinmektedir. Bu çaba sonucunda insanlar, etkileşime geçerek birbirlerinin deneyimlerinden yararlanmışlardır. İnsanlığın varoluşuyla birlikte formal olmasa bile eğitim, hayatımızın önemli bir parçası hâline gelmiştir. Çevreden yeni şeyler öğrenme ve çevreye bildiklerini öğretme sürecinde gerçekleşen etkileşimle yaşamın kuralları da şekillenmeye başlamıştır. Bu kurallar; günümüzün örf, adet ve değerlerini oluşturur. Dünyanın farklı coğrafyalarında, farklı yaşamlara sahip toplumlarında bile temelde ortak değerlerin olduğu bilinmektedir. Hızla gelişen ve değişen dünyada bazı değerler değişime uğramış, önemini yitirmiş hatta unutulmuştur. Toplumsal yaşamın sağlıklı işleyişi için değerler önemli bir role sahiptir. Bu nedenle değerlerin yeni nesillere aktarımı göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konudur. Toplum tarafından kabul gören değerlerin yeni nesillere aktarımında eğitimin önemi büyüktür (Kaşkaya ve Duran, 2017). Ancak bu aktarımdan önce değer kavramının ne olduğunun açıklanması gerekmektedir.

Değer; oldukça farklı anlamlara gelebilen, çok geniş kullanım alanına sahip bir kavramdır. Latince “valere” kökünden türetilmiştir ve “kıymetli ya da güçlü olmak” anlamlarına gelir. Türkçede “bir şeye biçilen karşılık” anlamına gelen değ- fiil kökünden türetilmiştir. Alan yazınında değer kavramıyla ilgili farklı tanımlara yer verildiği görülmüştür. TDK (2022)’ye göre değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet şeklinde tanımlanır. Dilmaç, Bozgeyikli ve Çıkılı (2008), değer kavramını bireylerin kendi yaşamlarında neyin yanlış, neyin doğru olduğu konusundaki geliştirdikleri inançlar, arzu edilen ve edilmeyen yargılar şeklinde ifade eder. Değerler, bireylerin ulaşmaları gereken ideallerdir (Fidan-Kurtdede ve Öner, 2018). Erinç’e (1995) göre değerler, insanı algılayış, dünyaya bakış, bugün ve yarın üzerine düşünüş olarak somutlaştırılabilir. İfade edilen somutlaştırma anlamlı ve tutarlı olduğu takdirde önem taşır. Fitcher’e (1990) göre değerler; kişi, grup veya toplumun davranış örneklerinin, hedeflerin ve diğer sosyal, kültürel unsurların önemini ölçmeye yarayan kriterlerdir. Aktepe ve Yel (2009) değer kavramını yaşama bakış açımızı, amaçlarımızı, alınan kararları etkileyen, düşüncelerimizi yansıtarak ilkelerimizi oluşturan bir tercih şeklinde ifade etmiştir.

Değer ile ilgili tanımlar incelendiğinde, araştırmacıların konuya farklı açılardan yaklaştıkları ve birbirinden farklı tanımlar yaptıkları görülmektedir. Ancak konuyla ilgili farklı tanımlamalar yapılmış olsa da bazı ortak noktaların olduğu söylenebilir. Bu ortak noktaları Bilsky ve Schwartz (1994) inceleyerek değer kavramını tanımlamıştır (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000):

- Değerler, inançtır. Fakat tamamen duygulardan arındırılmış düşünceler değildir, etkin olduğunda içinde duygu barındırır.
- Değerler, kişinin sahip olduğu amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için gösterdiği davranışlarla ilgilidir.
- Değerler, bir türe ilişkin durum ve eylem üzerindedir.

Değerler, insanoğlunun doğuştan sahip olduğu özellikler olmayıp sistematik şekilde eğitimle kazanılır. Değerlerin aktarımında içselleştirme çok önemli yer tutar. Değerler içselleştirildiği oranda kalıcı olur. Bu nedenle değerler eğitimi verilirken öğrencilerin değerleri içselleştirmeleri sağlanmalıdır. Aksi takdirde verilen değer eğitiminin amaca ulaşması imkânsız hâle gelir. Disiplin anlayışıyla uygulatılan ve içselleştirilmemiş değerler çok kısa zamanda yok olur. Değerler eğitimi sürecinde millî ve evrensel değerlerin içselleştirilmeye çalışılmasıyla birlikte bireyin kendi değerlerini oluşturmaya da imkân tanınmalıdır (Kaşkaya ve Duran, 2017). Sağlanacak olan imkânların ortamı ve içeriği değerlerin sınıflamasının iyi bilmesine bağlıdır.

Değerler bireylere ve toplumlara göre farklılık gösterebilmektedir. Değerlerden bireysel, toplumsal ve evrensel anlamda önem arz edenlerin tespit edilmesi için sınıflandırıldıkları görülmüştür. Değerleri sınıflandıran uzmanlar farklı metot ve bakış açısı geliştirmişlerdir. Değerle ilgili ilk sınıflandırmayı Alman düşünür Spranger'ın (1928) yaptığı kabul görmektedir. Bu sınıflandırmada “siyasi, dinî, teorik, ekonomik, sosyal ve estetik” değerlerden bahsedilmiştir (Akt: Keskin, 2016). Değer alanındaki bir başka sınıflama Rokeach (1973) tarafından yapılmıştır. Rokeach (1973) değerleri sınıflandırırken önceki yapılan kalabalık sınıflamadan farklı bir metot uygulamış ve değerleri iki kategoriye ayırmıştır. Bunlar her biri 18 değerden oluşan amaçsal ve araçsal değerlerdir. Amaçsal değerler, insanın yaşamı boyunca arzuladığı en üst değerleri ifade eder. Araçsal değerler ise amaçsal değerlere ulaşılmasını sağlayan yardımcı (aracı) değerlerdir.

Değerler açısından önem arz eden sınıflandırmalardan biri de Schwartz tarafından gerçekleştirilmiştir. Schwartz (1992) ilk olarak 20 ülkeyi dâhil ettiği çalışması sonucunda 10 değer yer aldığı bir sınıflandırma yapmıştır. Yapılan bu sınıflandırmanın kapsayıcılığını arttırmak için Schwartz ve diğerleri (2012) tarafından tekrar 83 ülkeden veriler toplanarak istatistiksel çalışmalar yapılmıştır. Yeni sınıflandırma dört üst değer ve bu değerlere bağlı 12 alt değerden oluşmaktadır. Bu sınıflama; değişime açıklık (öz-denetim, hazcılık, uyarılma), kendini gerçekleştirme (başarı, saygınlık, güç), muhafazakârlık (güvenlik, uyum, geleneksellik) öz-aşkınlık (alçakgönüllülük, iyilikseverlik, evrensellik) şeklindedir (Akt: Yağan, 2021). Görüldüğü gibi değerlerin sınıflandırılması farklı zamanlarda farklı çalışmalar sonucunda farklı başlık ve sayılarda ele alınmaktadır.

Türkiye’de değerler eğitimi ve buna bağlı olarak özelde değer sınıflamasına yönelik farklı çalışmalar bulunmaktadır. Keskin (2008) alan yazını taraması sonucu değerlerle ilgili karşılaştığı farklı sınıflandırmaları dikkate alarak değerleri beş kategoriye ayırmıştır. Bu değerleri “toplumsal, evrensel, ahlaki, etik ve estetik” şeklinde sınıflandırmıştır. Acat ve Aslan (2012) ise çalışmalarında değerleri “millî-ulusal, yenilikçi-bilimsel, geleneksel-muhafazakâr, öze dönük-kişisel ve toplumsal-sosyal” şeklinde sınıflandırmıştır. Hangi sınıflamanın benimsendiğinin ötesinde değerler eğitiminin toplumun geneline ulaştırılması için eğitim öğretim programlarına büyük görevler düşmektedir. Buna yönelik olarak Millî Eğitim Bakanlığı

2005 yılında öğretim programları yenileme ve geliştirme çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar 2015-2016 eğitim-öğretim yılında tamamlanmıştır. Bakanlığın, 2016-2017 eğitim-öğretim yılından günümüze öğretim programlarında kapsamlı bir güncelleme çalışması yaptığı ve 2017 yılı Temmuz ayında eğitim felsefesinde kısmi değişime gittiği görülmüştür. Yapılan çalışmalar sonucu; yeni öğretim programının sadeleştirilerek içerik yoğunluğunun azaltılması, verilecek değerler eğitiminin dersin kazanımlarından kopuk olmaması gibi ölçütlerin dikkate alınacağı belirtilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığının (2018) yayımladığı değerler eğitimiyle ilgili 10 kök değer: “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” olarak belirlenmiştir.

Bakanlığın belirlediği kök değerlerden biri olan vatanseverlik (yurtseverlik) konusuyla ilgili farklı görüşler ortaya konulmuştur. TDK’ye (2022) göre vatanseverlik; doğduğu yeri, evini, köyünü, müstakil devlet sınırları içinde memleketini sevmektir. Primoratz (2009) vatanseverliği, vatandaşların ülkelerine karşı olan sorumlulukları şeklinde tanımlar. Wolf’a (2007) göre vatanseverlik, bireylerin ülkelerindeki ulusal sembollere, geleneklere saygı ve sevgi çerçevesinde bağlılık şeklinde tanımlanır. Ergen’e (2006) göre ise, toplumları ve kültürleri birleştirecek potansiyele sahip olan sosyal sevgi şeklinde ifade edilir. Millet, vatan ve kültür sevgisi, sevginin soyut boyutuna örnek olarak verilebilir. Toplumsal çerçevede vatanseverlik, bireylerin kendilerini ve sorumluluklarını fark etmelerini sağlar.

Toplumun her kesiminde vatanını seven fertler yetiştirmek nitelikli bir vatanseverlik eğitimi ile mümkündür. İlkokul kademesinde yeterince verilmeyen vatanseverlik değeri, eğitimin sonraki kademelerini doğrudan etkileyecektir. Bu durum temel eğitimin ilkökul kademesinin vatanseverlik değeri açısından önemini gözler önüne sermekte (Narin, 2007) ve hem gelecek eğitim kademeleri hem de bireylerin yaşamları için ihmal edilmemesi gerektiğinin altını çizmektedir.

Değerler eğitimi, formal eğitim sürecinde planlı şekilde desteklenmelidir (Doğanay, 2006). Bu nedenle okullarda öğrencilere temel değerlerin mutlaka verilmesi gerekir. Öğrenci ders kitaplarındaki metinler, bunun en etkili yollarından biridir (Doğan ve Gülüşen, 2011). Ders kitapları, öğrencinin seviyesine uygun duyuşsal ve bilişsel beceriler bakımından zengin metinler içeren, öğretim programları esas alınarak hazırlanan, içeriğindeki bilgilerin öğretmen vasıtasıyla öğrenciye aktarıldığı basılı eğitim materyalleridir (Çeçen ve Çiftçi, 2007). Ders kitapları ülkedeki tüm öğrencilere ulaşma özelliğine sahiptir. Bu nedenle ders kitaplarının eğitsel değerler, içerik ve biçimsel açıdan özenle hazırlanmış olmasına dikkat edilmelidir. Ders kitaplarındaki metinler, çocuğa görelilik ilkesine göre hazırlanmalıdır. Kitapta yer alan metinler aracılığıyla çocuklarda dil becerileri gelişiminin yanında değerler eğitimi aktarımı da hedeflenmelidir (Türkben, 2019).

Ders kitapları, çocukların bilişsel, dil ve kişilik gelişimlerinin oluşmasında önemli role sahiptir. Ana dili öğretiminde okuma, yazma, konuşma, dinleme, görsel sunu ve okuma becerilerindeki başarı üzerinde ders kitapları, program, öğretmen ve veli gibi farklı değişkenlerin etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle ana dili öğretimi ve değerlerin aktarımında Türkçe ders kitaplarının içeriğindeki metinlerin kalitesinin önemi ortaya çıkmaktadır (Şen, 2008). Araştırma sonuçlarının ders kitaplarında yer alan vatanseverlikle ilgili metinlerin seçimi konusunda duyarlılık oluşturma bakımından önem ifade etmesi beklenmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığının okutmak için tercih ettiği ilkökul 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin vatanseverlik değeri bağlamında incelenmesidir. Araştırma soruları şu şekildedir:

1. İlkokul 3. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin değeri sınıflamasına göre vatanseverlik değeri dağılımı nasıldır?
2. İlkokul 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin değeri sınıflamasına göre vatanseverlik değeri dağılımı nasıldır?
3. İlkokul 3 ve 4. sınıf ders kitaplarındaki vatanseverlik değeriyle ilişkili metin türlerinin dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

Çalışma nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deseni durum çalışması olarak belirlenmiştir. Durum çalışması; bir olay ya da olgu ile bağlam arasındaki belirsizliği açığa çıkarmak için kullanılan görgül bir araştırmadır (Gay, Mills ve Airasian, 2009; Yin, 2014). Bu perspektifle araştırmamızda desene uygun olarak vatanseverlik olgusu 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitapları bağlamında incelenmiştir. Metinlerin incelenmesinde doküman analizi tekniği kullanılmıştır.

2.1. İncelenen Dokümanlar

Bu araştırmada ilkökul 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler, MEB (2018) tarafından oluşturulan yeni programlarda yer alan değerlerimiz başlığı altında ele alınan on kök değeri (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) bağlamında incelenmiştir. Vatanseverlik değerine ilişkin incelenen Türkçe ders kitapları 3 ve 4.sınıf düzeylerinde iki farklı yayınevi ve farklı yıllarda basılmış olması göz önüne alınarak seçilmiştir. Ulaşılan ders kitaplarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Ders Kitaplarına Ait Bilgiler

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Basım Tarihi
Türkçe 3	Gizem Yayıncılık	2018
Türkçe 3	MEB Yayınları	2021
Türkçe 4	Özgün Yayınları	2022
Türkçe 4	MEB Yayınları	2021

2.2. Veri Toplama Tekniği

Araştırılan ders kitapları veri sağlamada ana kaynak olduğu için doküman analiz yöntemi tercih edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırmak istenilen olgularla ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir. Bu araştırma yönteminde araştırmacı, herhangi bir görüşme veya gözlem yapmadan ihtiyaç duyulan veriyi elde edebilir. Doküman analiz yönteminde inceleme yapılırken; ilgili dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinallliğini gözden geçirme, dokümanları anlayarak analiz etme ve elde edilen veriyi kullanma gibi basamaklar takip edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Diğer nitel veri toplama tekniklerinde olduğu gibi doküman analizinde de verilerden anlam çıkarmak, hedef konuya ilişkin bir anlayış oluşturmak ve ulaşılacak görgül bilgiyi geliştirmek için verilerin incelenmesi ve yorumlanması gerekmektedir (Corbin ve Strauss, 2008).

2.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma yönteminde geçerliği sağlamak için araştırılan konuya tarafsız yaklaşılmalı, süreç ayrıntılı, açık ve net şekilde ortaya konmalıdır. Araştırma sürecinde bahsi geçen kuramsal çerçeve ile bulgular uyusmalı, bulgular kendi içinde ve sonuç ile anlamlı ve tutarlı bir bütün oluşturmalıdır. Bulgular araştırma yapanların anlayacağı şekilde ortaya konmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmanın güvenirlilik ve geçerliğini sağlamak adına araştırmacı tarafından geçerlik ve güvenirlilik önlemleri alınmıştır. Alınan bu önlemler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışmada Alınan Geçerlik ve Güvenirlilik Önlemleri

Geçerlik	İç geçerlik	Konuyla ilgili uzman görüşü alınması
		Konuyla ilgili dokümanların doğrudan incelenmesi
	Dış geçerlik	Veri toplama sürecinin açıklanması
		Veri analiz sürecinin açıklanması
		Yöntemin tercih edilmesinin nedenlerinin açıklanması
Güvenirlilik	Geçerlik ve güvenirlilik önlemlerinin açıklaması	
	İç güvenirlilik	Bulguların yorumlanmadan sunulması
	Dış güvenirlilik	Veriler arasında tutarlılığın kontrol edilmesi

Çalışmanın iç güvenirliliğini sağlamak amacıyla araştırmanın tematik çerçevesini oluşturan vatanseverlik değeri alt davranışlarının uygunluğu konusunda üç uzmana danışılmıştır. Konu uzmanları vatanseverlik değeri alt davranışlarının kod olarak ele alınabileceği yönünde görüş belirtmiştir. Araştırmacı iç güvenirliliği sağlamak adına kaynaklara MEB Eğitim Bilişim Ağı üzerinden ulaşmış ve kitaplardaki metinleri doğrudan incelemiştir.

Çalışmanın dış geçerliğini sağlamak amacıyla araştırma modeli, veri toplama ve analiz süreçleri, kullanılan yöntemin tercih edilme nedeni, geçerlik ve güvenirlilik önlemleri ile bulguların nasıl düzenlendiği detaylı şekilde betimlenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya konu olan ders kitapları Millî Eğitim Bakanlığının Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sayfasından indirilmiş ve incelenmiştir. İncelenen kitaplar sınıf seviyeleri dikkate alınarak tablolara aktarılmıştır. Tablolarda vatanseverlik değerine atıfta bulunan metinlerin adlarına, hangi temada bulunduklarına ve türlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Verilerin analizinde, Talim ve Terbiye Kurulu (2017) tarafından yenilenen müfredat kapsamında vatanseverlik değeriyle ilişkili tutum ve davranışlar (kurallara ve kanunlara uyma, çalışkan olma, sadık olma, toplumu önemseme, dayanışma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma) dikkate alınmıştır. Vatanseverlik değeriyle ilgili bu tutum ve davranışlar analizin tematik çerçevesini oluşturmuştur. Tematik çerçeveyi oluşturan açıklamalar dikkate alınarak kitaplardaki tüm metinler tek tek okunmuş vatanseverlik değeri ile ilgili elde edilen bulgular tespit edilmiştir.

Veriler analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde derinlemesine analize ihtiyaç duyulmaz. Verilerin önceden belli kavramsal çerçeveye veya belirlenmiş olan araştırma sorularına göre temalar altına yerleştirilerek özetlendiği analiz çeşididir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Betimsel analizde araştırma için belirlenen soru veya kavramsal çerçeveden yola çıkarak bir tematik çerçeve oluşturulur. Oluşturulan tematik çerçeveye veriler mantıklı bir bütün hâlinde işlenir. Araştırmada elde edilen bulgular tanımlanır, ilişkilendirilir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bulguların doğrulanması amacıyla elde edilen verilerin sonuçların denenmesi gerçekleştirilebilir (Merriam, 1998). Araştırmacının kişisel görüşünden bağımsız bir kodlama yapması imkânsızdır. Böylesi bir durumun önüne geçmek için aynı veri setinin başka kodlayıcılar tarafından gözden geçirilmesi önemlidir. Genelde farklı kodlayıcıların veriye ilişkin benzerlik oranı iç tutarlık hakkında önemli ipuçları verir (Fidan ve Öztürk, 2015). İç tutarlılık için kodlayıcılar arası görüş birliğinin minimum %80 olması beklenir. Miles ve Huberman modelinde içsel tutarlılık şeklinde adlandırılan benzerlik aşağıdaki formül ile hesaplanabilir (Miles ve Huberman, 1994).

$$\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$$

Δ : Güvenirlik katsayısını,

C : Üzerinde görüş birliği sağlanan konu / terim sayısını,

∂ : Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu / terim sayısını ifade etmektedir.

Elde edilen verilerin iç tutarlığını gözden geçirmek amacıyla üç uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan ikisi doktora tezini değerler eğitimi alanında yapmış ve üniversitede akademisyen olarak görev yapmaktadır. Görüşü alınan diğer uzman MEB ortaöğretim biriminde değerler eğitimi etkinlik kitabında ölçme değerlendirme uzmanı olarak çalışmaktadır. Konu uzmanlarının veriye ilişkin benzerlik durumları hesaplandığında elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

1. Uzman

$$37 \div (37+1) \times 100 = 97,36$$

2. Uzman

$$(37 \div 37) \times 100 = 100$$

3. Uzman

$$37 \div (37+2) \times 100 = 94,87$$

Veri setine yönelik farklı kodlayıcıların görüş birliğinin %80'den yüksek bulunmasından yola çıkılarak verilerin iç tutarlığının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular tablolar hâlinde özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Tablo 3'te 3 ve 4. sınıflara ait incelenen ders kitaplarının vatanseverlik değeri bakımından temalara dağılımı verilmiştir.

Tablo 3: Türkçe Ders Kitaplarında Vatanseverlik Değerinin Temalara Dağılımı

Ders Kitapları	1.Tema	2.Tema	3.Tema	4.Tema	5.Tema	6.Tema	7.Tema	8.Tema	Toplam
Türkçe 3 Gizem Yayıncılık	1	4	-	2	-	-	-	1	8
Türkçe 3 MEB Yayınları	-	5	1	1	-	-	-	1	8
Türkçe 4 Özgün Yayınları	-	2	5	1	1	-	-	1	10
Türkçe 4 MEB Yayınları	1	4	-	-	1	4	-	1	11
Toplam	2	15	6	4	2	4	-	4	37

Tablo 3'ten yola çıkarak 3. sınıf Türkçe Gizem Yayıncılığa ait ders kitabında 8, Türkçe 3. sınıf MEB Yayınlarına ait ders kitabında 8, 4. sınıf Türkçe Özgün Yayınlarına ait ders kitabında 10, 4. sınıf Türkçe MEB Yayınlarına ait ders kitabında 11 metinde vatanseverlik değerine atıfta bulunulduğu görülmektedir. Farklı yayınevlerine ait ders kitaplarında toplam 37 metinde vatanseverlik değerine ulaşılmıştır. İncelenen ders kitaplarında vatanseverlik değerine en çok “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında yer verilmiştir. Tablo 3'teki bilgilerden yola çıkarak ders kitaplarında vatanseverlik değerine atıfta bulunulmayan temaların olduğu tespit edilmiştir.

3. sınıf Türkçe ders kitaplarında vatanseverlik değeriyle ilgili metinler ve bu metinlerin türleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: 3. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Vatanseverlik Değeriyle ilgili Metinler ve Metinlerin Türleri

Yayınevi	Tema Adları	Metinler	Metin Türü
Gizem Yayıncılık	Erdemler	Mimar Sinan'ın Suları	Hikâye Edici
		Atatürk'ün Yaşamı	Bilgilendirici
	Millî Mücadele ve Atatürk	Bayrağıma Sesleniş	Hikâye Edici
		Cumhuriyet Bayramı	Şiir
		Atatürk'ün Doğa Sevgisi	Hikâye Edici
	Vatandaşlık	-	-
	Millî Kültürümüz	Yurt Türküsü	Şiir
		Halk Oyunları	Bilgilendirici
	Doğa ve Evren	-	-
	Zaman ve Mekân	-	-
	Sağlık ve Spor	-	-
	Bilim ve Teknoloji	Yağmur Suyu Toplama Sistemi	Hikâye Edici
	Birey ve Toplum	-	-
MEB Yayınları	Millî Mücadele ve Atatürk	Millî Marşımız	Bilgilendirici
		Şahin Bey	Hikâye Edici
		Sana Borçluyuz Ta Derinden	Şiir
		Cumhuriyet Çocukları Marşı	Şiir
	Erdemler	Daima Hür	Bilgilendirici
		Ben Bir Ağacım	Şiir
		Cirit Oyunu	Bilgilendirici
		İletişim	-
		Bilim ve Teknoloji	-
		Çocuk Dünyası	-
		Sağlık ve Spor	-
		19 Mayıs	Şiir

Tablo 4'ten yola çıkarak 3. sınıf Türkçe ders kitaplarında vatanseverlik değerine sekizer metinde atıfta bulunulduğu görülmüştür. Araştırılan ders kitaplarında vatanseverlik değerine yapılan atıfların “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Gizem Yayıncılığa ait ders kitabında “Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk, Millî Kültürümüz, Bilim ve Teknoloji” temalarındaki metinlerde vatanseverlik değerine atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir. MEB Yayınlarına ait ders kitabında ise “Millî Mücadele ve Atatürk, Erdemler, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor” temalarındaki metinlerde vatanseverlik değerine atıfta bulunulmuştur. Gizem Yayıncılığa ait ders kitabında vatanseverlik değerine atıfta bulunulan metinlerin ikisi şiir, ikisi bilgilendirici metin ve dördü hikâye edici metin türündedir. MEB Yayınlarına ait ders kitabında vatanseverlik değerine atıfta bulunulan

metinlerin biri hikâye edici metin, üçü şiir, dördü bilgilendirici metin türündedir. Vatanseverlik değerinin yer aldığı metinlerden örnekler aşağıda sunulmuştur.

- Mimar Sinan'ın Suları (Gizem Yayıncılık, s. 26)

... Sevgili Sinan, kötüler yüzünden küsüp oturacak değil ya... Ülkesi için kendi alanında en iyi işleri yapmayı sürdürmüş. Ülkemizi, özellikle İstanbul'u birbirinden güzel, yararlı yapıtlarla bezemiş durmuş.

Metnin verilen bölümünde haksız bir durumla karşılaşılsa dahi ülke menfaati için çalışmaktan vazgeçilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. **Her koşulda ülkenin menfaati için çalışmak** vatanseverlik değerine uygun düşecek tutum ve davranışlardandır.

- Atatürk'ün Yaşamı (Gizem Yayıncılık, s. 43)

... Daha sonra Kurtuluş Savaşı'nı başlattık. Tüm yurt genelinde ordu ve halk el ele büyük bir mücadele verdi. 30 Ağustos'ta zafer bizimdi.

Metnin verilen bölümünde vatanın düşman işgalinden kurtarılması için birlikte hareket edildiği ve zafere ulaşıldığı ifade edilmiştir. **Yurdun kurtarılması için toplumca dayanışma** gösterildiği vurgusu vatanseverlik değerine ilişkin tutum ve davranışlardandır.

- Bayrağıma Sesleniş (Gizem Yayıncılık, s. 49)

... Her karış toprağımla kurtarılmayı bekliyordum. Üzerimde yaşayan her bir insanın ne kadar vatansever olduğunu, istiklalimiz ve bağımsızlığımız için mücadele ettiğini görmek beni daha çok duygulandırıyor. Öğrencisi, öğretmeni, doktoru, terzisi, çiftçisi, marangozuyla şehit ya da gazi olmaya koşmuştu halk. Tüm varlığımla bu kahraman millete kucak açmaktan gurur duyuyordum.

Metnin içeriği, vatan ve bayrağın diyalogu şeklindedir. Yapılan alıntıda vatanseverlik kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Toplumun her kesiminden **vatana sadakat** gösterilmesi, **vatan ve bayrak için birlikte mücadele edilmesi** gibi ifadeler doğrudan vatanseverlik değeriyle ilgilidir. Metinde yakın tarihimizde yaşanan hain darbe girişimi olayında halkın vatanseverliğinin bir kez daha sınava tabi tutulduğuna dikkat çekilmiştir. Halkın darbe girişimine karşı **dayanışma** içinde karşı durması vatanseverlik değerine uygun tutumlardandır.

- Yağmur Suyu Toplama Sistemi (Gizem Yayıncılık, s. 216)

...Yağmur suyu toplama sistemini ilk kez duymuştum. Neden böyle bir sistem kurduğunu sordum merakla. Dedem "Su kaynaklarımız gittikçe azalıyor. Tüm canlıların ihtiyacı olan suyu daha verimli kullanmak için." diye cevap verdi.

Metnin verilen bölümünde ülkenin doğal kaynaklarına vurgu yapıldığı görülmüştür. **Doğal kaynakları koruma** tutum ve davranışları vatanseverlik değeriyle ilişkilidir.

- Cumhuriyet Çocukları Marşı, (Devlet Kitapları, s. 66)

...Kendimize güveniriz,

Ülkemizi çok severiz,

Atatürk'ün izindeyiz cumhuriyet.

Dinleme metnine ait yukarıdaki marşın mısralarında ülke sevgisine yer verildiği görülmüştür. **Yurt sevgisi** doğrudan vatanseverlik değeriyle ilişkilidir.

- Ben Bir Ağacım (Devlet Kitapları, s. 105)

...Ben bir ağacım

Köklerimin toprağımın bağrında

Dallarım yurdumun

Sonrasız baharında...

Şiirin mısralarında yurda ait doğal miras vurgusu yapıldığı görülmektedir. **Doğal miraslara duyarlılık** vatanseverlik değeri ile ilişkili tutumlardandır.

4. sınıf Türkçe ders kitaplarında vatanseverlik değeriyle ilgili metinler ve bu metinlerin türleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Vatanseverlik Değeriyle ilgili Metinler ve Metinlerin Türleri

Yayınevi	Tema Adları	Metinler	Metin Türü
Özgün Yayınları	Erdemler	-	-
	Millî Kültürümüz	Dil Devrimi Yapılıyor	Bilgilendirici
		Oğuz Ata Boy Boyladı	Hikâye Edici
	Millî Mücadele ve Atatürk	Çanakkale Türküsü	Şiir
		Amerikalı Bir Çocuktan Mustafa Kemal'e Mektup Var	Hikâye Edici
		Kastamonulu Safiye	Hikâye Edici
		Atatürk, Çocuklar ve Çocuk Bayramı	Bilgilendirici
		Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları	Hikâye Edici
	Kişisel Gelişim	Aziz Sancar	Bilgilendirici
	Sanat	Masalıcı Dede Pertev Naili Boratav	Bilgilendirici
	Doğa ve Evren	-	-
	Bilim ve Teknoloji	-	-
	Sağlık ve Spor	Türkiye'de Futbolun Çocukluğu	Bilgilendirici
	Okuma Kültürü	Asım'ın Nesli Kitap Dostudur	Bilgilendirici
MEB Yayınları	Millî Mücadele ve Atatürk	Atatürk Aralarında'dı	Şiir
		Efelerin Efesi, Hey Gidinin Efesi	Hikâye Edici
		Küçük Nezahat	Hikâye Edici
		Vecihi Hürkuş	Bilgilendirici
	Erdemler	-	-
	Bilim ve Teknoloji	-	-
	Doğa ve Evren	Kaybolan Cennet	Bilgilendirici
	Millî Kültürümüz	Bir Fincan Kahve	Bilgilendirici
		Şiir Şiir Türkiye	Şiir
		Oğuz Kağan Destanı	Hikâye Edici
		Bayrak ve Vatan Sevgisi	Bilgilendirici
	Sağlık ve Spor	-	-
	Sanat	Çinicilik	Bilgilendirici

Tablo 5'ten yola çıkarak 4. sınıf Türkçe Özgün Yayınlarında 10, MEB Yayınlarında 11 metinde vatanseverlik değerine atıfta bulunulduğu görülmüştür. Araştırılan ders kitaplarında vatanseverlik değerine yapılan atıfların "Millî Mücadele ve Atatürk" ile "Millî Kültürümüz"

temalarında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Özgün Yayınlarına ait ders kitabında “Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Kişisel Gelişim, Sanat, Sağlık ve Spor” temalarındaki metinlerde vatanseverlik değerine atıfta bulunulmuştur. MEB Yayınlarına ait ders kitabında ise “Okuma Kültürü, Millî Mücadele ve Atatürk, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz ve Sanat” temalarındaki metinlerde vatanseverlik değerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Özgün Yayınlarına ait ders kitabında vatanseverlik değerine atıfta bulunulan metinlerin ikisi şiir, dördü hikâye edici metin ve beşi bilgilendirici metin türündedir. MEB Yayınlarına ait ders kitabında vatanseverlik değerine atıfta bulunulan metinlerin ikisi şiir, üçü hikâye edici metin ve altısı bilgilendirici metin türündedir. Vatanseverlik değerine atıfta bulunulduğu düşünülen metinlerden örnekler aşağıda sunulmuştur.

- Amerikalı Bir Çocuktan Mustafa Kemal’e Mektup Var (Özgün Yayıncılık, s. 68)

... *Cumhuriyet ilan edileli bir ay bile olmamıştı. Mustafa Kemal, çözmek zorunda olduğu iç ve dış sorunlar arasında gecesini gündüzüne katarak çalışıyordu.*

Metinden alıntılanan yukarıdaki ifadede Mustafa Kemal’in ülke sorunlarını çözmek için sürekli çalıştığı vurgulanmıştır. Ülke menfaati için **çalışmak** vatanseverliğin önemli tutum ve davranışlarındandır.

- Kastamonulu Safiye (Özgün Yayınları, s. 76)

... *“Vatanımı vermem, teslim etmem, bir ölürüz, bin diriliriz.” diyenlerin üzerine doğru ateş açılmıştı.*

Yukarıdaki ifade 15 Temmuz darbe girişimini anlatan metinden alıntılanmıştır. Vatanın **canı feda etmek pahasına teslim edilmeyeceği** ifadeleri vatanseverliğe örnek tutumlardandır.

- Atatürk, Çocuklar ve Çocuk Bayramı (Özgün Yayınları, s. 84)

... *Atatürk’ün kurmak istediği Türkiye; insanların mutlu olduğu, özgür düşünebilen bireylerden oluşan güçlü bir ülkeydi. Bu ülkenin çocukları doğru bir eğitim almalıydı. Bilim ve sanatta ilerlemeliydi. Çağdaş ülkelerin eşiti hâline gelmeliydi. Atatürk geleceğin çağdaş ve güçlü Türkiye’sini çocuklara emanet edecekti.*

Dinleme metnine ait yukarıdaki ifadelerden, toplumun önemsendiği, gelişmiş ve güçlü bir ülke idealinin yer aldığı görülmektedir. **Ülke ve toplum gelişiminin** istenmesi tutumu vatanseverlik değeri ile ilgilidir.

- Aziz Sancar (Özgün Yayınları, s. 111)

...*Çok çalışacak millete önemli hizmetler vereceğim büyük milletim için elimden geleni yapacağım...*

Aziz Sancar’ın hayatını anlatan dinleme metninden yapılan alıntıda milleti için çok çalıştığı görülmektedir. **Millet için çok çalışmak** vatan sevgisinin bir sonucudur.

- Türkiye’de Futbolun Çocukluğu (Özgün Yayınları, s. 231)

... *Kulüplerin kuruldukları yılların hemen ardından, ilk önce Balkan Savaşları başladı, daha sonra Birinci Dünya Savaşı patlak verdi. (...) Bu savaşlarda tüm kulüplerin futbolcuları en ön saflarda mücadele etti, bazı futbolcular Çanakkale Savaşı’nda şehit oldu, birçok futbolcu da Kurtuluş Savaşı’nda yer aldı.*

Metnin alıntılanan bölümünde belirtilen, ülkenin düşman işgalinden kurtarılması için futbolcuların da **savaşlarda mücadele** etmeleri ve bir kısmının **şehit** olduğu ifadeleri vatanseverlikle ilgili bir durumdur.

- Küçük Nezahat (Devlet Kitapları, s. 60)

... Kulağında küpe ile küçük bir kız onu selamlıyordu. Kemal Paşa da bu küçük askeri selamladı ve yanına çağırarak onun başını okşadı.

-İsmin nedir senin asker?

-Nezahat Komutanım.

-Ne arıyorsun sen burada?

-Ben askerlerin kalesiyim, dönmek isterlerse karşılarında beni bulurlar. Bu sözler Mustafa Kemal Paşa'yı çok sevindirmişti. "Türk kızı böyle olur. Bizlerin amacı da vatanımızı kurtararak daha iyi ve yaşanır bir hâle getirerek sizlerin mutlu olmanızı sağlamaktır." diyerek yanından ayrılmıştı.

Yukarıdaki metinden alıntılanan bölümde vatanın kurtarılmasının vurgulandığı görülmüştür. **Vatani kurtarmak ve vatani daha yaşanır hâle getirmek** ifadeleri vatanseverlik değeri ile uyuşan davranışlardır.

4. Tartışma

Hızla değişen ve gelişen günümüz dünyasında bireylerin millî kimliklerini kaybetmeyecek şekilde değişime ve gelişime ayak uydurmaları büyük önem arz etmektedir. Bu konuda eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir. Eğitim kurumlarında öğrencilere temel becerilerin yanında millî, ahlaki ve evrensel değerler de aktarılmalıdır. Öğrencilere temel dil yetisi ve değerlerin kazandırılmasında Türkçe ders kitapları ve içerikteki metinler önemli bir araç konumundadır (Şen, 2008). İlkokul 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin vatanseverlik değeri açısından incelenmeyi amaçladığımız çalışmamız, vatanseverlik değeriyle ilişkili tutum ve davranışlardan oluşturulan tematik çerçeve dikkate alınarak yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçların, ilkökul Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin seçimi ve dağılımı konusunda fikir verebileceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada ilkökul 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki toplam 160 metin incelenmiştir. Kitaplardaki incelenen metinlerin 37'sinde vatanseverlik değerine atıf yapıldığı tespit edilmiştir. İfade edilen bulgular, incelenen metinlerin %23,12'sinde vatanseverlik değerinin varlığını göstermektedir. Bu oran Kaşkaya ve Duran'ın (2017) yaptıkları ilkökul Türkçe ders kitaplarının değerler açısından incelendiğin çalışmalarında 3 ve 4. sınıflar özelinde toplam %16,32 olarak belirlenmiştir. Başka bir çalışmada sadece 4. sınıf Türkçe ders kitaplarını değerler bağlamında inceleyen Akdağ ve Bozgün'ün (2022) çalışmasında da vatanseverlik değeri atıf oranı %9,25 olarak belirlenmiştir. Kırmızı da (2014) benzer şekilde sadece 4. sınıf Türkçe ders kitaplarını değerler bakımından incelemiş ve millet sevgisini metinlerde en sık vurgulanan üç değerden biri olarak belirtmiş, temsil gücünü ise %22,5 olarak raporlamıştır. Araştırmamızda elde edilen sonuçlar en çok Kırmızı'nın (2014) çalışmasının sonucuna yakınlık göstermektedir. Erdönmez de (2019) tezinde Türkçe ders kitaplarını değerler açısından ele almış ve vatanseverlik değerinin metinlerde sadece %5,4 oranında yer bulunduğunu ifade etmiştir. Ancak vatanseverlikle ilgili bulguların açıklamasında vatanseverlik temasının her ne kadar az

bir yüzdeye sahip gibi görünse de diğer değerler ve temalarla temaslı olduğu ve 4. sınıf Türkçe kitabının ortak bir değeri olarak ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak ulaşılan temsil yüzdesi yapılan araştırmaların birçoğunun ulaştığı temsil gücünün üzerindedir. Hatta detaylı olarak incelendiğinde 4. sınıf MEB Yayınları ve Özgün Yayınlarına ait ders kitaplarında toplam 21 metinde, 3. sınıf MEB Yayınları ve Gizem Yayıncılığa ait ders kitaplarında toplam 16 metinde vatanseverlik değerine atıf yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı bir ifade ile 4. sınıf düzeyinde ulaşılan atıf temsil gücü 3. sınıf düzeyinden daha yüksektir. Dolayısıyla araştırmamızda ulaşılan %23,12 oranı 4. sınıflar düzeyi için daha yüksektir ve bu durum alan yazınında ifade edilen çalışmaların atıf yüzdesinden daha da yüksek bir bulgu elde edildiğini ifade eder. Uluslararası çalışmalara bakıldığında Anzai (2015) Japonya eğitim sisteminde yer alan metinleri vatanseverlik bağlamında incelenmiş ve araştırma sonucunda sınıf düzeyi fark etmeksizin metinlerde vatanseverlik vurgusunun neredeyse hiç yapılmadığını ifade etmiştir. Chang (2013) çalışmasında Malezya eğitim sistemi içinde yer alan metinleri değerler bağlamında incelenmişler ve ulaşılan değerleri bir tanesi de vatanseverlik olacak şekilde 7 tema hâlinde sunmuşlardır. McDermid (2020) ise okul dışında Polonya’da yayınlanan çocuk kitaplarında yer alan vatanseverlik olgusunu incelemiş ve farklı biçimlerde de olsa kitaplarda vatanseverlik değerinin işlendiğini belirtmiştir. Yapılan alan yazını incelemesinde ulaşılan kaynaklar çerçevesinde, vatanseverlik değerinin atfına ilişkin net sayıların verilmediği görülse de hâlâ hem okul için hem okul dışı yayınlarda vatanseverlik değerlerinin metinlerde yer bulduğu ifade edilmektedir. Lee ve Misco (2014) Güney Kore’de eğitim kitaplarında yer alan vatanseverlik değerini araştırmışlardır. Çalışmalarında kitapların kültürel ve ahlaki farklılıkları benimsemeyi teşvik eden bir araç olarak hizmet etmesini Kore vatanseverlik perspektifinden yaptığını ifade etmişlerdir. Ülkelerin okulları ve okullarda kullanılan kitapları nasıl kullandıklarına yönelik en çarpıcı açıklamalardan birini Nash (2009) Amerika özelinde yapmıştır. Nash (2009) çalışmasında özellikle Amerikan devriminden hemen sonra politika geliştiricilerin, çocuklara milliyetçilik duygusunu aşılama için örgün eğitimin en iyi yollardan biri olduğu düşüncesini; ortak okullarda kullanılan ders kitaplarının ise Amerikan kimliği duygusunu daha da geliştirmenin muhtemelen en iyi yollarından biri olacağını benimsediklerini ifade etmiştir. Özetle tüm devletler haklı olarak farklı düzeylerde ve farklı şekillerle de olsa kendi vatandaşlarında bir vatanseverlik değeri oluşturmaya çalışmaktadır.

Araştırmada elde edilen; sınıf düzeylerine ve yayınevlerine ilişkin değişkenler ulusal alan yazını çerçevesinde ele alınmıştır. İlk olarak vatanseverlik değerine 4. sınıf ders kitaplarında 3. sınıf ders kitaplarına göre daha yoğun şekilde yer verildiği görülmüştür. Ancak bu karşılaştırmanın yapılabilmesi için her iki sınıf düzeyinde de yayınları incelenen MEB Yayınlarının dağılımlarını incelemek daha mantıklı olacaktır. MEB Yayınları’na ait Türkçe 4. sınıf ders kitaplarında 11 metinde; 3. sınıf ders kitaplarında ise 8 metinde vatanseverlik değerine yer verilmiştir. 4. sınıf düzeyinde daha fazla sayıda atıfta bulunulması sınıf düzeyinin artışına bağlı bir durumdan kaynaklanıyor şeklinde yorumlanabilir.

İlkokul 3. sınıf MEB Yayınları ile Gizem Yayıncılığa ait kitaplarda vatanseverlik değerine sekizer metinde atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Her iki yayınevine ait kitaplarda vatanseverlik değerine en fazla atıf yapılan metinlerin “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında olduğu görülmüştür. Bu duruma temanın vatanseverlik değeriyle ilişkilendirilebilecek özellikle olmasının etkili olduğu söylenebilir. Her iki kitabın dörder temasında vatanseverlik değerine atıfta bulunulmamıştır. Bu durum, vatandaşlık değerine atıfta bulunan metinlerin temalara dengeli dağıtılmadığı sonucunu ortaya koymaktadır. Literatürde elde ettiğimiz bulguyu

destekleyen çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Şen'in (2008) Türkçe 6. sınıf ders kitabındaki metinlerin dağılımında bir dengenin olmadığını ve belirlenen değerleri iletmede yetersiz kalındığını tespit eden bulgusu elde ettiğimiz bulgular ile örtüşmektedir. Kitaplarda vatanseverlik değerine atıfta bulunan metinlerin türleri de incelenmiştir. Her iki kitapta da hikâye edici metin, şiir ve bilgilendirici metinlere yer verildiği görülmüştür. Gizem Yayıncılığa ait kitapta iki şiir, iki bilgilendirici metin ve dört hikâye edici metin bulunurken, MEB Yayınlarına ait kitapta bir hikâye edici metin, üç şiir ve dört bilgilendirici metin bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre Gizem Yayıncılığa ait ders kitabında hikâye edici metinlerin, MEB Yayınlarına ait kitapta bilgilendirici metinlerin fazla olduğu görülmüştür. Alan yazını taraması sonucu ilkökul kademesindeki ders kitaplarını inceleyen Delican ve Temizyürek'in (2016) hikâye edici metinlere en fazla üçüncü sınıf ders kitaplarında ulaştıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu durum Gizem Yayıncılığa ait ders kitabından elde edilen bulgularla uyusmaktadır.

İlkokul 4. sınıf MEB Yayınlarına ait kitapta 11 metinde, Özgün Yayınlarına ait kitapta 10 metinde vatanseverlik bulgusuna ulaşılmıştır. Buradan yola çıkarak MEB Yayınlarına ait kitaptaki metinlerde vatanseverlik atıf sayısının fazla olduğu söylenebilir. Özgün Yayınlarına ait kitapta vatanseverlik değerine en fazla "Millî Mücadele ve Atatürk" temasında, MEB Yayınlarına ait kitapta en fazla "Millî Kültürümüz" temasında yer verildiği görülmüştür. Bu durum, her iki temanın konu içeriklerinin vatanseverlik değerine uygun özellikte olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Her iki kitabın üçer temasında vatanseverlik değerine atıfta bulunulmamıştır. Bu durum vatanseverlik değerinin temalara dengeli dağıtılmadığını göstermektedir. Literatürde farklı sınıf düzeylerine ait kitaplar bağlamında yapılan araştırmalarda benzer bulgular bulunmaktadır. Örneğin Doğan ve Gülüşen (2011) 6, 7 ve 8.sınıf Türkçe ders kitapları üzerinde değerlerle ilgili yaptıkları araştırma sonucunda metinleri taşıdıkları değerler açısından yetersiz bulmuşlardır. Araştırmaları sonucunda 111 metnin 44'ünde herhangi bir değer bulgusuna ulaşamadıklarını ve değerlerin konulara dağıtımında düzensizlik olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum elde ettiğimiz bulguları desteklemektedir. Her iki kitapta vatanseverlik değerine atıfta bulunan metinlerin türleri de incelenmiştir. Özgün Yayınlarına ait kitapta bir şiir, dört hikâye edici metin ve beş bilgilendirici metin bulunurken, MEB Yayınlarına ait kitapta iki şiir, üç hikâye edici metin ve altı bilgilendirici metin bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre her iki yayınevine ait kitaplarda da vatanseverlik değerinin ele alındığı metinlerde çoğunlukla bilgilendirici metinlerden oluşmaktadır.

Kitaplardaki vatanseverlik değerine atıfta bulunan metinler, türleri açısından karşılaştırıldığında 3. sınıf ders kitaplarından birinde hikâye edici metin türlerinin, diğer kitapta bilgilendirici metin türlerinin fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 4. sınıf ders kitaplarının her ikisinde de bilgilendirici metin türlerinin fazla olduğu görülmüştür. Buradan yola çıkarak kitaplardaki vatanseverlik değerine atıfta bulunan metin türlerinde de farklılıkların olduğu söylenebilir. Farklı bir sınıf düzeyi ile çalışan Bulut da (2020) incelediği 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki metin türlerinin kitabın geneline dengeli dağıtılmadığını, kitapta bilgilendirici metinlerin diğer metin türlerine göre fazla olduğunu ve bu durumun metin türlerinde dengesizlik oluşturduğunu belirtmiştir. Bu çalışmanın sonucunun elde ettiğimiz bulgularla örtüştüğü görülmektedir. Benzer şekilde Kıbrıs (2019) çalışmasında Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin sırayla en fazla bilgilendirici metin, hikâye edici metin ve şiir biçiminde verildiği sonucuna ulaşmıştır. Ancak yaş grubu dikkate alındığında somut işlemler döneminde olan 4. sınıf çocuklarında okumayı sevdirecek hikâye edici metin ve şiirlerin daha etkili olabileceği

düşünülmektedir. Bundan dolayı ilkökul kademesindeki ders kitaplarında bilgilendirici metinlere daha az sayıda yer verilmesinin çocukların yaşı dikkate alındığında daha uygun olacağı söylenebilir (Kodan ve Bozdemir, 2016).

Bulgular bağlamında incelendiğinde de 3. sınıf düzeyinde incelenen 16 metinden 6'sı (2 Gizem Yayıncılık + 4 MEB Yayıncılık) bilgilendirici metin iken 4. sınıf düzeyinde incelenen 21 metinden 11'i (5 Özgün Yayıncılık + 6 MEB Yayıncılık) bilgilendirici metindir. Farklı bir hesaplama ile 3. sınıfta vatanseverlik değeri %37,5 oranında bilgilendirici metinlerle işlenirken bu oran 4. sınıf düzeyinde %52,4 olarak belirlenmiştir. Yapılan analiz sonuçları vatanseverlik değerine 4. sınıf düzeyinde daha çok yer verildiği ve yine 4. sınıf düzeyinde 3. sınıfa kıyasla daha çok bilgilendirici metinlerle işlendiğini ifade etmektedir.

MEB (2019) öğretim programında, ders kitaplarında her temada biri dinleme türünde olmak koşuluyla dört metnin yer alması gerektiği belirtilmiştir. İncelenen ders kitaplarında bakanlığın belirttiği metin dağılımına uyulduğu ve bunun sonucunda her kitapta 40 metne yer verildiği görülmüştür. İlkokul 3 ve 4. sınıf ders kitapları karşılaştırıldığında vatanseverlik değerinin temalara eşit oranda dağıtılmadığı bazı temalarda vatanseverlik değerine hiç değinilmediği görülmüştür. Bu duruma; diğer temaların konularının uygun olmayışı, diğer temaların farklı değer kavramlarına yer vermiş olması, kitapların yazar ve yayınevlerinin farklı olması gibi etkenler neden olmuş olabilir. Ancak öğrencilere verilmek istenen değerler, temalardaki metinlere dengeli dağıtıldığı takdirde öğrencilerin verilmek istenen değeri daha iyi algılayabilecekleri düşünülmektedir. Alan yazınında benzer ve farklı bulgular mevcuttur. Şakiroğlu (2020), 6. sınıf Türkçe ders kitabında en çok vatanseverlik, sevgi ve yardımseverlik değerlerine yer verildiğini, "Bilim ve Teknoloji" temasında hiçbir değere yer verilmediğini, metinlerdeki değerlerin temalara dengeli dağıtılmadığını sonucuna ulaştığını belirlemiştir. Deniz ve Karagöl (2018) araştırmaları sonucunda Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde değerlerin dengeli dağıtılmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Aral (2008) 6. sınıf Türkçe ders kitabını değerler açısından incelemiş ve en çok atıfta bulunulan değerin vatanseverlik değeri olduğu bilgisine ulaşmıştır. Bu araştırmaların elde ettiğimiz bulgularla örtüştüğü görülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, vatanseverlik değerine atıfta bulunan metin türlerinde dengeli bir dağılımın olmadığı görülmüştür. Aynı şekilde metinlerin temalara dengeli dağıtılmadığı da tespit edilmiştir. Bakanlığın öğretim programında belirlemiş olduğu değerlerin ders kitaplarındaki temalara dengeli şekilde dağıtımının öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimine daha fazla katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Toplumun her kesiminden vatansever bireyler yetiştirmede eğitimin büyük etkisi vardır. Çocuklukta edinilen bazı davranış, bilgi ve beceriler sonraki dönemlerde kalıcı hâle gelmektedir (Güneş ve Güneş, 2017). Buradan yola çıkarak ilkökul kademesine ait ders kitaplarında, metinlerde verilen vatanseverlik değerinin daha yoğun biçimde verilmesinin faydalı olabileceği sonucuna ulaşılabilir. Çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir;

- Vatanseverlik değeri temaların geneline dengeli dağıtılmalıdır. Böylece öğrencilerin verilmek istenen değeri içselleştirerek daha iyi öğrenmeleri sağlanabilir.
- Çocukların ilgisini çekecek metinlere yer verilmesi durumunda değer aktarımı daha etkili olabilecektir.

- İlkokul öğrencilerinin ders kitaplarındaki metinler diğer kök değerler bağlamında incelenerek, metin içeriklerinin değer aktarımı açısından düzeyleri incelenebilir.
- Değer aktarımı bağlamında farklı sınıf düzeylerinde kullanılan ders kitaplarının içeriklerinin incelenmesi, bütün bir programı değerlendirmek için fayda sağlayabilir.
- Değer aktarımına yönelik öğretmenlerin gerçekleştirdiği etkinlik ve içeriklerin neler olduğunun ve hangi düzeyde olduğunun belirlenmesi için öğretmenlerle görüşmeler yapılarak sınıf ortamının değerler eğitimi bağlamında daha derinlemesine incelenmesi sağlanabilir.

Kaynaklar

- Acat, M. B. ve Aslan, M. (2012). Yeni bir değer sınıflaması ve bu sınıflamaya bağlı olarak öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1461-1474.
- Akdağ, A. ve Bozgün, K. (2022). İlkokul 4. Sınıf Türkçe ders kitabındaki değerlerin incelenmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (REFAD)*, 2(1), 47-59.
- Aktepe, V. ve Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Journal of Educational Science*, 7(3), 607-622.
- Anzai, S. (2015). Re-examining patriotism in Japanese education: analysis of Japanese elementary school moral readers. *Educational Review*, 67(4), 436-458.
- Aral, D. (2008). *Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
- Bilsky, W. ve Schwartz, S. H. (1994). Values and personality. *European journal of personality*, 8(3), 163-181.
- Brand, D. L. (1999). *Educating for character in the United States Army: A study to determine the components for an effective curriculum for values education in basic training units*. University of South Carolina.
- Bulut, K. (2020). Açık öğretim ortaokulu Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 931-949.
- Chang, L. H. (2013). Revisiting the value in moral education for Malaysian schools. *Journal of Research, Policy Practice of Teachers Teacher Education*, 3(2), 49-59.
- Corbin, J. ve Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, (173), 39-49.
- Delican, B. ve Temizyürek, F. (2016). İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(3), 842-856.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2018). Değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 1, 244-255.
- Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çikili, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 69-91.

- Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6–8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Doğanay, A. (2006). *Değerler eğitimi, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım*. (Ed.) Cemil Öztürk. Ankara: Pegem Akademi Eğitim ve Bilim, 4, 243-270.
- Erdönmez, A. (2019). *İlkokul 4. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin değerler eğitimi bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ergen, G. (2006). Eleştirel-bilinçli sevgi eğitimi. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(12), 144-152.
- Erinç, S. (1995). Sanat eğitiminde felsefe, felsefe açıdan eğitim ve Türkiye’de eğitim. *İstanbul, 17-18 Kasım*.
- Fidan, N. K. ve Ömer, Ö. (2018). Değerler eğitimine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 4(1), 1-17.
- Fidan, T. & Öztürk, İ. (2015). Perspectives and expectations of union member and non- union member teachers on teacher unions. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 5(2), 191-220.
- Fitcher, J. (1990). *Sosyoloji nedir?* (Çev., Nilgün Çelebi). Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Gay, L. R., Mills, G. E. ve Airasian, P. W. (2009). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. Merrill / Pearson.
- Güneş, A. ve Güneş, F. (2017). Bilişim gelişim dönemleri ve çocuk kütüphaneleri. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 25-49.
- Hökelekli, H. (2010). Modern eğitimde yeni bir paradigma: Değerler eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18), 4-9.
- https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf (MEB, Basın Açıklaması, 2017 Temmuz). *Er. Tar.* 1 Kasım 2022.
- Karasu Avcı, E. ve İbret Ünal, B. (2016). Vatanseverlik değerine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2501-2518.
- Kaşkaya, A. ve Duran, T. (2017). İlkokul Türkçe ders kitaplarının değer aktarımı açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 417-441.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: Tarihsel gelişim, 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keskin, Y. (2016). Değer sınıflaması üzerine aksiyonel bir deneme. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 1485-1510. Doi: 10.7827/TurkishStudies.9467
- Kıbrıs, S. (2019). *Ortaokul (5-8. sınıflar) Türkçe dersi öğretim programı ve ders kitaplarında ‘metin türü farkındalığı’*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2009). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kırmızı, F. S. (2014). 4. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217-259.

- Kodan, H. ve Bozdemir, H. (2016). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama düzeyinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 15-27.
- Kuşdil, M., E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.
- Lee, L. ve Misco, T. (2014). All for one or one for all: An analysis of the concepts of patriotism and others in multicultural Korea through elementary education textbooks. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 23, 727-734.
- McDermid, C. (2020). Informal patriotic education in Poland: Homeland, history and citizenship in patriotic books for children. *London: Review of Education*, 18(1): 65-80. <https://doi.org/10.18546/LRE.18.1.05>
- MEB. (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.Sınıf)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Revised and Expanded from "Case Study Research in Education."*. Jossey-Bass Publishers, 350 Sansome St, San Francisco, CA 94104.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Narin, D. (2007). *İlköğretim hayat bilgisi dersi öğretim programının vatandaşlık bilgi, beceri ve değerleri kazandırmasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Nash, M. (2009). Contested Identities: Nationalism, Regionalism, and Patriotism in Early American Textbooks. *History of Education Quarterly*, 49(4), 417-441. doi:10.1111/j.1748-5959.2009.00224.x
- Primoratz, I. (2009). Patriotism and the value of citizenship. *Acta Analytica tradition*, 24 (1), 63-67.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York, NY: Free Press.
- Şakiroğlu, Y. (2020). 6. sınıf Türkçe ders kitabının değer aktarımı bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 145-161.
- Şen Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletmediği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779.
- Türk Dil Kurumu. "Değer nedir?". Er.Tar.30 Ekim 2022. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. "Vatanseverlik nedir?". Er.Tar.1 Kasım 2022. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletmediği değerler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 508-526.
- Wolf, P. J. (2007). Civics exam: Schools of choice boost civic values. *Institute of Educational Sciences*, 7(3), 67-72.
- Yağan, S. A. (2021). Türkiye ve Avustralya sosyal bilgiler 5. sınıf öğretim programlarının değerler eğitimi bağlamında karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 304-326.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods (applied social research methods)* (p. 312). Thousand Oaks, CA: Sage publications.

İncelenen Ders Kitapları

Aslan, A. (2018). *İlkokul Türkçe 3 ders kitabı*. Ankara: Gizem Yayıncılık.

Ayan, H. K., Arslan., Kul, S. ve Yılmaz, N. (2021). *İlkokul Türkçe ders kitabı 4*. Ankara: MEB Yayınları-Ders Kitapları Dizisi.

Karaduman, B. E., Özdemir, E. ve Yılmaz, O. (2021). *İlkokul Türkçe ders kitabı 3*. Ankara: MEB Yayınları-Ders Kitapları Dizisi.

Yalçın, I.U. (2022). *İlkokul Türkçe ders kitabı 4. sınıf*. Ankara: Özgün Matbaacılık.

Extended Abstract

There are many definitions of value in the literature. Brand Value (1999); he defines it as deeply rooted beliefs that provide a specific framework for how people will think, make decisions, and behave. Hökelekli (2010) defines value in the form of beliefs and rules that shape and guide people's behavior. As can be seen from the definitions, the concept of value is a belief-centered behavior that is formed or desirable to form as a result of the traditional process of the society in which a person lives.

Values differ depending on the individual and society. It has been observed that experts classify values in different ways in order to determine individual, social and general values. It is believed that the first classification was made by the German philosopher Spranger (1928). This classification mentions "political, religious, theoretical, social and aesthetic" values (Cited in Keskin, 2016, p. 305). Rokeach (1973) considered values in two categories as purposive and instrumental. Both categories consist of 18 values. One important classification is the study by Schwartz (1992), which includes 10 values. Schwartz et al. (2012) conducted a study to increase inclusiveness and resulted in a new classification consisting of four upper values and 19 associated sub-values (Cited in Yağan, 2021, pp. 305-306).

Values education is not seen as a separate course in the curriculum; It is believed that values should be given implicitly throughout the curriculum. In a statement released by the Presidium of Education and Training (2017, p. 24), it was observed that the 10 core values are defined as "fairness, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility. , patriotism, responsiveness.

The value of patriotism is important in terms of the functioning and continuity of social life (Karasu Avcı and İbret, 2016, p.2501). The value of patriotism, which is not given adequately and systematically at the level of basic education, will be reflected in the following levels of education. This situation reveals the importance of patriotism at the elementary school level. From this point of view, the education of values in schools should be supported in the process of formal education. Texts in school textbooks are one of the most effective ways to do this (Doğan & Gülüşen, 2011, p. 78).

The purpose of this study is to study and compare the texts of Turkish textbooks for grades 3 and 4 taught by the Ministry of National Education in the 2022-2023 academic year in terms of patriotism. It is expected that the results of the study will increase the sensitivity to the selection of texts for inclusion in Turkish language textbooks.

This study used a scanning model and document analysis design, which are both qualitative research methods. The texts were compared taking into account the attitudes and behaviors associated with the value of patriotism, the Board of Education and Discipline (2017, p. 24). The thematic structure was created after examining the views of three experts on the appropriateness of these views and behaviors. The textbooks were downloaded from the Education Information Network (EBA) page of the Ministry of National Education. Books were read and reviewed one by one, subject to thematic framework, and conclusions were compared and interpreted.

As a result of the examinations, it can be seen that in the textbook for the third grade of Gizem Publishing, patriotism is mentioned in 8 texts, in the textbook for the third grade of MEB Publishing - in 8, in the textbook for the fourth grade of Original Editions - in 10, and 11 in the OIE textbook for the

fourth class. In total, in the studied textbooks, the meaning of patriotism was achieved in 37 texts. The fact that the value of patriotism is high in 4th grade textbooks can be interpreted as a situation associated with an increase in rank.

Two of the texts related to patriotism in Gizem Publishing, one of the third grade textbooks, are poetry, two are informative texts, and four are narrative texts. One of the texts related to the value of patriotism in the MEB Publications third grade textbook is a narrative text, three are verses, and four are informative texts.

Two texts related to the value of patriotism in "Ozgun Yayinlary", one of the fourth grade textbooks, are of the poetry type, four of them are narrative texts and five of them are informative texts. Two of the texts related to the value of patriotism in the MEB Publications fourth grade textbook are poetry, three are narrative texts, and six are informational texts.

It was noticed that four topics of primary school textbooks for 3rd grade and three topics of textbooks for 4th grade of primary school do not mention the meaning of patriotism. Based on this, a conclusion is made about the uneven distribution of texts on the subject matter, which speaks of the value of citizenship.

While the largest number of references to patriotism in third grade textbooks is on the topic "National Struggle and Atatürk", in fourth grade textbooks it is the topics "National Struggle and Atatürk" and "Our National Culture". This may be due to the fact that the substantive content of these topics is in line with the patriotic value.

When comparing text types that relate to the value of patriotism in textbooks, it can be seen that there are more narrative text types in third grade textbooks than informative text types in fourth grade textbooks. It seems that it would be appropriate to give more space to the narrative text and poems for students who, due to their age, are in the stage of specific activity.

As a result, we can say that the types of texts that relate to the meaning of patriotism in the textbooks under consideration and these texts are not distributed in proportion to the topics. The elementary school level is a critical period in the development of a patriotic personality in society. Patriotism is essential for children to be good citizens. For this reason, the meaning of patriotism can be given more in elementary school textbooks.